

KLAIPĖDOS MIESTO
VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURAS

KLAIPĖDOS M. UGDYMO ĮSTAIGŲ APLINKOS TESTAVIMO DĖL NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ APLINKOJE REZULTATŲ ANALIZĖ

VSB mokyklos visuomenės sveikatos specialistė Danguolė Beniušienė

2024 m. Klaipėda

Lietuvoje atliktų tyrimų apžvalga

- Tyrimai rodo, kad narkotikų vartojimo mastai Lietuvoje auga. Bent kartą gyvenime šių medžiagų išbandė 14,1 proc. šalies gyventojų. Prieš penkerius metus šis rodiklis siekė 11,5 proc. Nelegalią rinką pasiekia vis patrauklesnių formų psichoaktyviosios medžiagos.
- Natūralu, kad viešose vietose bus aptinkami narkotinių ir psichotropinių medžiagų pėdsakai. Paviršių testavimas – priminimas, kad narkotikai yra vartojami, o problema yra rimta.
- Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo Lietuvoje tyrimo ESPAD-2019 m. duomenys rodo, kad kanapes, kokainą/kreką ir ekstazį mokiniai pirmą kartą bandė vartoti būdami vidutiniškai 14 metų amžiaus ir vyresni.

Ugdymo įstaigų aplinkos testavimas

- Aplinkos testavimas – metodas, kurio pagalba galima aptikti narkotinių ar psichotropinių medžiagų pėdsakus aplinkoje (pvz., mokykloje).
- Daugelyje mokyklų aptikta narkotinių medžiagų pėdsakų atliekant paviršių tyrimus rezultatai nėra įrodymas, kad šioje vietoje yra vartojamos narkotinės medžiagos. **Atliekamas aplinkos testavimas parodo ne narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo faktą, o šių medžiagų pėdsakų aptikimą patalpose, kuriose testavimas buvo atliktas.** Rasti narkotinių medžiagų pėdsakai nereiškia, kad patalpoje lankėsi tokias medžiagas vartojęs asmuo, tų pėdsakų randama viešose erdvėse (viešajame transporte, atsiskaitant grynaisiais pinigais - didelė tikimybė, kad ant pirštų, drabužių nugulę narkotinių medžiagų pėdsakai bus pernešti į kitą aplinką).

Ugdymo įstaigų aplinkos testavimas

2023 m. spalio mėn. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras oficialiu raštu informavo visas bendrojo lavinimo ugdymo įstaigas, apie planuojamą atlikti aplinkos testavimą dėl narkotinių medžiagų bei galimybę nemokamai pasinaudoti šia paslauga. Poreikį išreiškė 31 įstaiga.

Tyrimo tikslas – ištirti poreikį išreiškusių Klaipėdos miesto ugdymo įstaigų aplinkas dėl narkotinių medžiagų paplitimo ir stiprinti mokinių atsakomybės jausmą už švarią aplinką nuo narkotikų.

Ugdymo įstaigų aplinkos testavimas

2023 m. lapkričio-gruodžio mėnesiais aplinkos ištyrimas dėl narkotinių medžiagų paplitimo buvo atliktas 31 poreikį išreiškusiose Klaipėdos miesto ugdymo įstaigose.

2023 lapkričio 30 d. šis testavimas atliktas mūsų mokykloje.

Ugdymo įstaigos		
Progimnazijos	Gimnazijos	Profesinio ugdymo įstaigos
17	11	3
VISO: 31 ugdymo įstaiga		

Narkotikų testai, kurie buvo naudoti ugdymo įstaigų aplinkos ištyrimui

Testavimas atliktas naudojant universalius narkotikų testus, skirtus paplitusioms narkotinėms medžiagoms aptikti ir identifikuoti iš seilių, prakaito ir aplinkos (nuo paviršiaus) – „DrugWipe A“.

Testo pagalba nustatomos 4 pagrindinės narkotinių medžiagų grupės: **kanapės (CA)**, **amfetaminas/metamfetaminas (AM/MET)**, **kokainas (CO)**, **opiatai (OP)** (heroinas/morfinas).

Ugdymo įstaigų skaičius, kuriose atlikti aplinkos tyrimai, ir aptikta narkotinių medžiagų pėdsakų

- Atlikus aplinkos testavimus iš 31-os ugdymo įstaigos 30 – tyje (96 proc.) rasta narkotinių medžiagų pėdsakų.

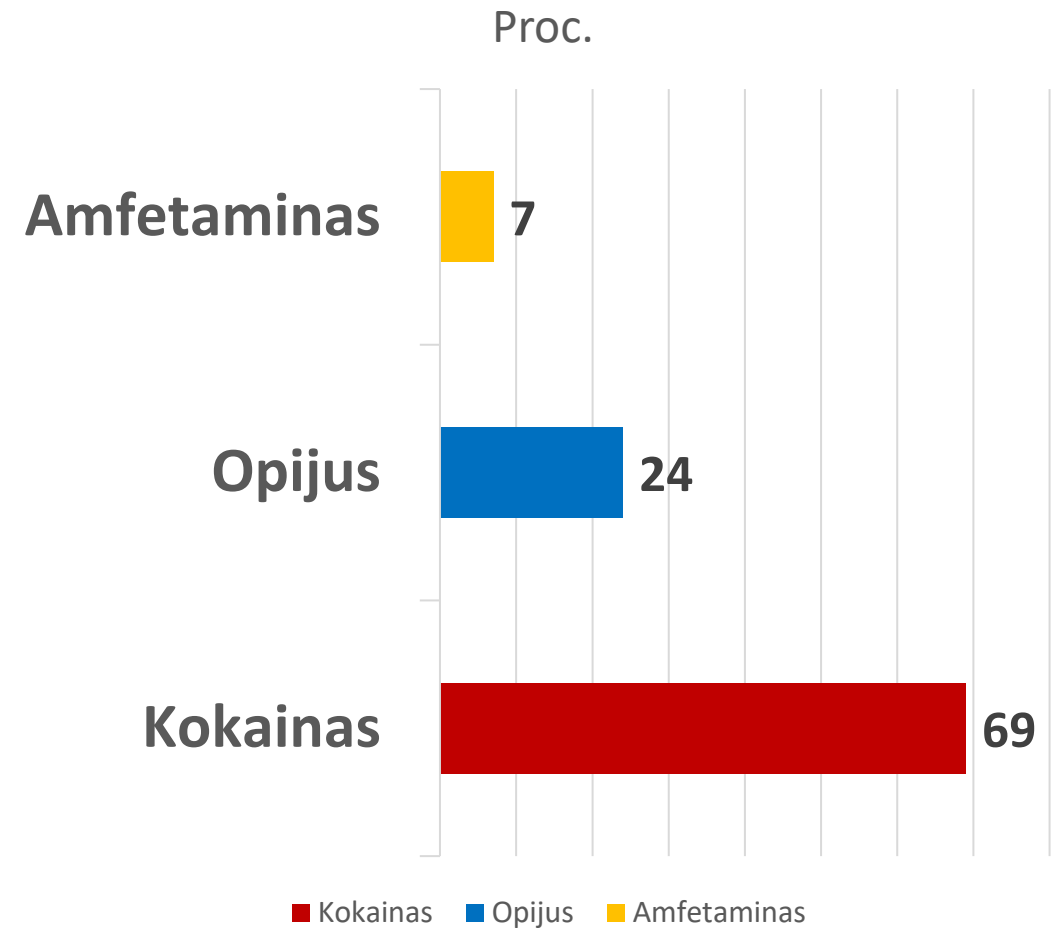
Rodikliai	Ugdymo įstaigos (absoliutūs sk.)		
	Progimnazijos	Gimnazijos	Profesinio ugdymo įstaigos
Tiriamų ugdymo įstaigų skaičius	17	11	3
Ugdymo įstaigų skaičius, kuriose rasta narkotikų pėdsakų	17	10	3
Iš jų: vietų (paviršių) skaičius, kuriuose aptikta narkotikų pėdsakų	62	30	17
Iš viso tirta paviršių:	85	56	19

Iš viso paimta 160 mėginių, iš kurių 109 – teigiami, 51– neigiamas. Išryškėjo šie rezultatai:

Ugdymo įstaigos	Situacijos aprašymas
Progimnazijos	Iš 17-os progimnazijų, 17-oje (100 proc.) progimnazijų buvo užfiksuoti narkotinių medžiagų pėdsakai – iš viso 62 vietos.
Gimnazijos	Iš 11-os gimnazijų, 10-yje (91 proc.) gimnazijų buvo užfiksuoti narkotinių medžiagų pėdsakai – iš viso 30 vietų.
Profesinio ugdymo įstaigos	Iš 3 profesinio ugdymo įstaigų, 3-jose (100 proc.) profesinio ugdymo įstaigų užfiksuoti narkotinių medžiagų pėdsakai – iš viso 17 vietų.

Rastų narkotinių medžiagų pėdsakų pasiskirstymas

- Narkotinių medžiagų pėdsakų pasiskirstymas pagal narkotines medžiagas:
 - Iš 31-os ugdymo įstaigos
 - 30-yje ugdymo įstaigų rasta kokaino;
 - 11-oje – rasta opijaus;
 - 3-ose ugdymo įstaigose rasta amfetamino/metamfetamino;
 - **Nei vienoje ugdymo įstaigų nerasta – kanapių pėdsakų.**

Aplinkos testavimas Klaipėdos Liudviko Stulpino progimnazijoje

Testavimo metu ugdymo įstaigos aplinkoje iš 5 testuotų zonų 4-iose rasta narkotinių medžiagų pėdsakų:

Salės mergaičių persirengimo kambarys – **kokaino** pėdsakai;

II a. spintelių zona prie 235 kab. – **kokaino** pėdsakai;

Zona prie II įėjimo budinčios ir turėklai – **kokaino** pėdsakai;

Berniukų tualetas prie 231 kab. – **nerasta**;

Mokymo kabinetas 2 a. – **kokaino** pėdsakai.

RASTŲ NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL MOKYKLAS

Ugdymo įstaigos tipas (testuota mokykla sk.)	Narkotinės medžiagos			
	CO (kokainas) Vnt (proc.)	OP (opiatai) Vnt (proc.)	AM/MT (amfetaminas/metamfetamins) Vnt (proc.)	CA (kanapės) Vnt (proc.)
Profesinė mokykla (3)	3(100)	1 (33)	0 (0)	0 (0)
Gimnazija (11)	10 (91)	3 (27)	0 (0)	0 (0)
Progimnazija (17)	17 (100)	5 (38)	2 (18)	0 (0)

Ugdymo įstaigose vietos (paviršiai), kuriose aptikta narkotinių medžiagų pėdsakų

Eil. Nr.	Vietos (paviršiai)	Vietų (paviršių) skaičius
1.	Mokymosi kabinetai	26
2.	Berniukų tualetas	21
3.	Mergaičių tualetas	14
4.	Fojė	14
5.	Koridorius	14
6.	Persirengimo kambariai	6
7.	Laisvalaikio zonos	6
8.	Rūbinės	4
9.	Laiptinių zonos	2
10.	Bendrabučio kambarys	1
11.	Bendras tualetas	1
Viso:		109

Įstaigų pasiskirstymas pagal nustatytų teigiamų paviršių testų (užterštų natkordinėmis medžiagomis) skaičių

Ugdymo įstaigos tipas (testuotų mokyklų sk.)	Paviršių testų, užterštų nerktinėmis medžiagomis, skaičius					
	5-i iš 5-ių atliktų testų - teigiami	4-i iš 5-ių atliktų testų teigiami	3-i iš 5-ių atliktų testų teigiami.	2-i iš 5-ių atliktų testų teigiami	1-as iš 5 atliktų testų teigimas	0 iš 5-ių atliktų testų teigiami
Profesinė mokykla (4)	2	1	0	0	0	0
Gimnazija (11)	5	0	1	2	3	1
<i>Progimnazija (13)</i>	5	8	4	1	1	0

Apibendrinimas

- ⌚ Narkotinių medžiagų pėdsakai randami visų tipų ugdymo įstaigose;
- ⌚ Narkotinių medžiagų pėdsakų paplitimas didesnis progimnazijose nei gimnazijose;
- ⌚ Ugdymo įstaigų aplinkoje dažniausiai nustatyta narkotinė medžiaga - kokainas.

⌚ Svarbu, kad mokykloje vykdoma psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija būtų veiksminga, kai jos idėjas palaikytų visa mokyklos bendruomenė (pedagogai, specialistai, tėvai, mokiniai).

Informacija tėvams

Įtarus, kad Jūsų vaikas vartoja psichoaktyvias medžiagas, apie tai galite pasikalbėti su Klaipėdos m. visuomenės sveikatos biuro priklausomybių konsultantu.

Konsultacijose sužinosite:

- apie piktnaudžiavimą psichoaktyviomis medžiagomis;
- priklausomybės, kaip ligos vystymosi mechanizmą, dėsniumus;
- aplinkos įtaką ir poveikį;
- pagalbos būdus sau ir artimiesiems.

Paslaugos anonimiškos, nemokamos, neribotas konsultacijų skaičius.

Išankstinė registracija tel. +370 658 75824 arba El.p. loreta@sveikatosbiuras.lt

Apie ankstyvosios intervencijos programą

-KAS TAI?

Mokslo ir faktiniais
duomenimis pagrįsta
tarptautinė programa,
išbandyta 17 Europos šalių

-KAM SKIRTA?

14–21 metų jaunuoliams,
eksperimentuojantiems ar
nereguliariai vartojantiems
alkoholį ir narkotikus

Apie ankstyvosios intervencijos programą

- Nemoralizuojantis, negąsdinantis ir nesmerkiantis **požiūris**.
- Kritinio mąstymo **ugdymas**, skatinant atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo.
- **Interaktyvūs** metodai bendraamžių grupėje.
- Atvira erdvė kalbėtis, rasti atsakymus ir stiprinti **motyvaciją** pokyčiams.

KLAIPĖDOS MIESTO
VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURAS

- *Parengta pagal*
- *Informacijos šaltinis: VSB Rasa Baliutavičiūtė, Vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimo skyriaus vedėja (2023 m.)*

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Taikos pr. 76, Klaipėda

Tel. (8 46) 234796
El. p. info@sveikatosbiuras.lt
www.sveikatosbiuras.lt
www.facebook.com/biuras
www.instagram.com/klaipedosvsb